

1. แหล่งศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์ โบราณคดีท้องถิ่นบ้านสบลิ้น (ข้อมูลจากพระมหาบุญมี ฉัตรมุนี)

บ้านสบลิ้นแต่เดิมอยู่บ้านวังกว้าง อ.แจ้ห่ม จ.ลำปาง ปัจจุบันบ้านวังกว้างได้ย้ายไปตั้งบ้านนิคมพัฒนา นิคม 1-2-3 สาเหตุที่ชาวบ้านสบลิ้นได้ย้ายมานั้นเหตุเพราะความแรงแค้น ยากจน จึงได้ย้ายมาโดยการนำของท้าวลือ โลก พ่อเผ่าน้อยหมวย แม่วัง ธิดา พร้อมทั้งอีกสามครอบครัว ต่อมาสักกระยะได้จัดสร้างวัดคุ้ม แต่ประสบปัญหาถึงฤดูฝน น้ำท่วมทุกปี จึงได้ย้ายมาตั้งวัดใหม่ในพื้นที่ปัจจุบันนี้ โดยการนำของหลวงพ่อก่อน ตั้งอยู่เลขที่ 1 หมู่ที่ 7 ต.ร่องเคาะ อ.วังเหนือ จ.ลำปาง ปัจจุบันมี 150 ครอบครัว บางกลุ่มที่อพยพมาแยกย้ายไปตั้งบริเวณบ้านทุ่งฮั่ว ต.ทุ่งฮั่ว บ้านต้นจูน จ.เชียงราย (ยังไม่ทราบว่ายู่ที่ใด)

อนึ่งการตั้งชื่อบ้านสบลิ้นนั้น เนื่องจากสายน้ำแม่สงมาบรรจบกันกับแม่น้ำแม่ลิ้น จึงตั้งชื่อว่าบ้านสบลิ้น ตั้งแต่นั้นมา

บ้านสบลิ้น ห่างจากตัวอำเภอวังเหนือ 19 กิโลเมตร ตามถนนแผ่นดินหมายเลข 1035 ถึงหลักกิโลเมตร ที่ 84 เลี้ยวซ้าย ตรงเข้าบ้านสบลิ้น ประมาณ 500 เมตร ถึงวัดสบลิ้น ลักษณะภูมิศาสตร์ที่อยู่ราบลุ่มเรียวยาวตามหุบเขา มีน้ำแม่สงไหลผ่านตรงกลาง ทิศตะวันออกติดภูเขาพระบาทหรือคอยธิวัดสบลิ้นมีที่ตั้งตามพิกัดทางภูมิศาสตร์ ดังนี้ เส้นรุ้ง 18 57 77 เหนือ เส้นแวง 99 37 95 ตะวันออก

แหล่งโบราณคดีและท่องเที่ยวที่สำคัญ

- 1) อนุสาวรีย์เจ้าหอคำ ซึ่งเชื่อว่าเป็นเจ้าพ่อหอคำดวงทิพย์เจ้าเมืองลำปางองค์ที่3
- 2) รอยพระบาทใหญ่ รอยพระบาทเล็ก และรอยแกะสลักบนหินทั่วไป
- 3) จุดชมวิวอย่างน้อย 4 จุด
- 4) โบราณสถานร้างและ โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่ประสงค์เก็บไว้ในพิพิธภัณฑ
- 5) ถ้ำจำปูดิน

1* อนุสาวรีย์เจ้าพ่อหอคำ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2544 กำหนดวางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2545 โดยมีพระครูวิริยวรคุณ เจ้าคณะอำเภอวังเหนือกิตติมศักดิ์ เป็นประธานจุดเทียนบูชาพระรัตนตรัย หลวงพ่อพระครูสถิตบุญญา นูวัตร วัดทุ่งห้า เป็นประธานวางศิลาฤกษ์ คุณบุญยืน ท่าคล่อง ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลสมัยนั้นเป็นประธานแทน สจ.รัตนชัย สมมมี โดยมีนายจรูญ แสงหล่อ เป็นช่างปั้น ความสูงของอนุสาวรีย์เจ้าพ่อสูง 196.5 ซม. โดยมีคุณแม่เสาร์แก้ว เอื้อพันธ์วิรัชกุล จากตัวเมืองลำปางเป็นเจ้าภาพ

ประวัติเจ้าพ่อหอคำ จากการบอกเล่าท่านเป็นทหารของเจ้าเมืองเชียงใหม่และให้มาดูแลเขตนี้ ปัจจุบันชาวบ้านสบลิ้นและชาวต่างอำเภอต่างก็เคารพนับถือตลอดมาว่าเป็นเจ้าพ่อดูแลทุกข์สุขของลูกเต้าหลานหลาน จากการสืบค้นมีศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับเจ้าพ่อ ดังนี้

- 1/ สมปานเจ้า หมายถึง บุคคลอื่นเรียกแทนเจ้าพ่อหอคำ
- 2/ เต็ด หมายถึง เจ้าพ่อหอคำประสงค์ฆ่าบุคคลอื่นให้ตาย
- 3/ จำฟ้า หมายถึง บุคคลผู้มีหน้าที่ดูแลหน้าที่เสื้อฟ้า คอยนุ่งให้ขณะเข้าวังทรง
- 4/ ปันวี หมายถึง บุคคลผู้มีหน้าที่พัดวีให้คอยเช็ดเหงื่อไคล เป็นต้น
- 5/ คาบศรีกัญชัย หมายถึง คาบประจำตัวของท่านลักษณะทำด้วยเหล็ก-เงิน ยาว 96.5 ซม.
- 6/ ตั้งข้าว หมายถึง บุคคลผู้อุ้มเชิญเจ้าพ่อเข้าวังทรง

7/ พาหนะประจำตัว ม้าสีขาว

8/ เสื้อผ้า หมายถึง ฝ้านุ่งแบบโสร่งหรือผ้าต๋อย เสื้อแขนยาว ยาวถึงหัวเข่า ทอด้วยผ้าพื้นเมืองหรือผ้าดิบ ใช้
ฝ้ามัดแทนกระดุม

จากการสอบสวนคำบอกเลาเพยานดาบศรีกัญชัย ร่วมกับสำนักงาน โบราณคดี อาจารย์ศักดิ์ รัตนชัย กรรมการ
ชำระประวัติศาสตร์ลำปาง กลับเงินระบุได้ฐานอักษรล้านนาแปลว่า "เจ้าแก้ว" จึงเชื่อได้ว่าเจ้าพ่อหอคำนั้นแท้จริง
ก็คือเจ้าพ่อหอคำดวงทิพย์ เจ้าเมืองลำปางองค์ที่ 3 ครองเมืองลำปาง พ.ศ.2337-2358 รวม 21 ปี

ผลงานของเจ้าพ่อหอคำดวงทิพย์ ได้ร่วมรบกับเจ้าพ่อกาวิละ ต่อสู้พม่าและได้ก่อสร้างหอค้อมือกและสร้าง
กำแพงเมืองเชียงใหม่ สร้างหอคำ พร้อมนี้ได้ต้อนรับผู้คนเข้ามาอยู่ตัวเมืองมากขึ้น ที่เรียกว่า "ยุคเก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าเข้า
เมือง" ยุคสมัยไล่พม่าออกจากเชียงแสน 2327

ประเพณีประจำปีของวัดสบสัน คือวันที่ 20 เมษายน ของทุกปีจะมีประเพณีสงฆ์พระสักการะเจ้าพ่อหอ
คำ (เดิมมีเฉพาะสงฆ์พระบาท เพิ่งเริ่มสงฆ์พระและสักการะเจ้าพ่อหอคำ พ.ศ.2542) ส่วนชุมชนพระอุปถัมภ์
การจัดสร้างโดยคุณแม่ทองคำ คุณแม่ทองอิน คมสัน จากเมืองลำปาง

อนุสาวรีย์เจ้าพ่อหอค้า ดวงทิพย์

2* รอยพระบาท มี 2 แห่ง รอยพระบาทใหญ่ลักษณะคล้ายรอยเท้ามนุษย์ ขนาดใหญ่ กว้าง 1 เมตร ยาว 2 เมตร อยู่บนชะงอกหินสีชมพู ส่วนนิ้วพระบาทชำรุดหมดแล้ว ส่วนรอยพระบาทเล็ก มี 2 รอย เท้าซ้ายและขวา ลักษณะอยู่บนชะงอกหินสีชมพู ความสูงจากพื้นดิน 1 เมตร กว้าง 3 นิ้ว ยาว 5 นิ้ว หรือรอยเท้าเด็ก อายุ 7-8 ขวบ

รอยพระบาท

3* จุดชมวิว อย่างน้อย 4 จุด ยืนดูสามารถเห็นสายน้ำวัง ทุ่งนาบ้านทุ่งฝุง หมู่บ้านทุ่งผึ้งและแจ้คอนชัดเจน
มาก

จุดชมวิว

4* โบราณสถานร้าง อยู่ทิศเหนือของหมู่บ้าน ระยะทาง 500 เมตร จากการบอกเลาเชื่อวัดพระเจ้าลิ้มมาน อยู่ติดน้ำแม่สงทิศเหนือ จากการตรวจค้นพบฐานวิหารกว้าง ประมาณ 8 เมตร ยาวประมาณ 16 เมตร พบฐานเสาวิหารรองรับด้วยหินกว้าง 80 ซม. หนา 4 นิ้ว ฐานพระธาตุ ขุดลึกประมาณ 1 เมตร พบหินวางเป็นชั้น ความกว้างของหิน 70-80 ซม. หนาประมาณ 4-5 นิ้ว และมีทรายพร้อมเบ้าเรียงขอบหินทุกชั้น พบด้วยสมัยราชวงศ์หมีง ราวศตวรรษที่ 19-22 และฐานวิหารพบก้อนอิฐครึ่งก้อนมีอักษรจีนปรากฏอยู่ แปลเป็นไทย "ฮก-ฮง" โชคดีบรรพบุรุษ (บางส่วนหลุดหายและก้อนอื่นยังไม่ได้พิสูจน์ว่าเป็นภาษายุคใด) ทิศตะวันตก ปากทางเข้าหมู่บ้านทิศเหนือจากปากทาง 20 เมตร พบฐานซุ้มประตูโขง บริเวณวัดจรดฝากถนนทิศตะวันตก พบอิฐทั่วไป จากการตรวจค้นพบชิ้นด้วยเตาเผาวังเหนือเวียงกาหลง ศตวรรษที่ 21-22 จากการบอกเล่าชื่อว่าวัดประตูทอง และอีกวัดหนึ่งอยู่ที่ศิไค์ของน้ำแม่สง ทิศตะวันตกของถนนสายวังเหนือ-แจ้ห่ม อยู่บ้านสบลิ้น ฟากบ้านหัวขัว จากการตรวจค้นพบบานเจดีย์ บ่อน้ำใช้อยู่หน้าวัด บ่อ

น้ำกว้าง 1.20 เมตร ลึก 8 เมตร ก่อด้วยหินภูเขาและอิฐเล็กน้อยและพบพระพุทธรูปสมัยสุโขทัยผสมล้านนา ศตวรรษที่ 21 เศษถ้วยชามจากเตาเผาวังเหนือ-เวียงกาหลง ศตวรรษที่ 21-22 ส่วนโบราณวัตถุเช่นดาบสำริดกัญจยของ เจ้าพ่อหอคำ พระพุทธรูป ถ้วยชามผางประทีป เป็นต้น

5* ถ้ำจำปูดิน อยู่ทิศเหนือสุดของภูเขาพระบาทหรือคอยธิ อยู่ที่ราบลุ่มเชิงเขาสูง ประมาณ 20 เมตร ปากถ้ำหันหน้าไปทางทิศเหนือ ปัจจุบันมีดินไหลออกจากถ้ำใกล้ปิดแล้ว จากการบอกเล่า พบว่าถ้ำนี้เคยเป็นที่หลบภัยสมัยสงครามลำปางกับพม่า โดยเจ้าเมืองได้เกณฑ์ผู้คนไปพบที่ทุ่งข้าวตอก (ตัวเมืองเรียกว่าทุ่งข้าวสาร) อยู่เขตติดต่อลำปางกับลำพูน ก่อนออกพบได้เตรียมนั่งข้าวเหนียวและตากให้แห้ง ส่วนผู้หญิง พระสงฆ์ ของมีค่าให้ชนของมีค่าเข้าไปในถ้ำและใช้หินปิดปากถ้ำไว้ หลังจากรบชนะ จึงพยายามเอาหินออกปรากฏว่าไม่ได้จึงใช้ไฟสุ่มแต่ควันไฟเข้าไปในถ้ำเป็นเหตุให้ผู้ที่อยู่ด้านในตายหมด ผู้คนด้านนอกจึงแยกย้ายกันหนีไป จากการตรวจค้นพบไห จำนวน 5 ชิ้น ซึ่งได้มีการตรวจสอบจากสำนักโบราณคดีฯ เชียงใหม่ ขึ้น ไหนี่มาจากเตาเผาสันกำแพง เชียงใหม่ และสันนิษฐานว่ามีมนุษย์ยุคประวัติศาสตร์ล้านนาอาศัยอยู่ 5.3 ไร่ อยู่บริเวณไร่ของนายกลิ่น มัชชะ ห่างจากบ้านหลายท่า ทิศใต้ประมาณ 300 เมตร ห่างจากถนน 200 เมตร ทิศตะวันออก จากการตรวจค้นพบฐานอิฐและถ้วยชาม บางส่วนจากเตาเผาวังเหนือ-เวียงกาหลง จากการบอกเล่าเป็นกู่เก็บกระดูกหรือของมีค่าก็ไม่ทราบได้ปัจจุบันถูกทำลายหมดแล้ว

บทบาทของวัดสบลินต่อการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านในปัจจุบัน ซึ่งมีพระมหาบุญมี วิจิตรมโ เป็นเจ้าอาวาส มีดังนี้

1. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดมีแห่งเดียวในอำเภอวังเหนือที่สังกัดกรมการศาสนาเดิม
2. ศูนย์สงเคราะห์พุทธมามกะวัดสบลิน
3. ประจางานการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุตำบลร่องเคาะ

คำขวัญวัดสบลิน

" รอยพระพุทธรูปโบราณ นานนับร้อยเท่าบนหิน

พระสิงห์ศักดิ์สิทธิ์ล้ำค่า หาญกล้าเจ้าพ่อหอคำ

อัศจรรย์พระไม้สัก ลี้ลับถ้ำจำปูดิน

สถิตอยู่คู่มืองวัง เลิศล้ำนามวัดสบลิน"

๘* ศูนย์เรียนรู้คุณธรรม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัดสบดื่น และทุนนิรวิวัดสบดื่น

จัดสร้างขึ้นโดยได้รับการสนับสนุนจากศูนย์เรียนรู้คุณธรรม โดยภายในอาคารแบ่งเป็นห้องต่างๆ เช่น ห้อง แสดงพิพิธภัณฑ์แสดงของใช้สมัยก่อน โบราณวัตถุ ประวัติเจ้าพ่อหอคำ ดวงทิพย์ ห้องแสดงดนตรีพื้นเมือง ห้องสมุด และ ห้องคอมพิวเตอร์

2. วัดพระธาตุม่อนจอมแจ้ง หมู่ที่ 9 ตำบลร่องเคาะ

วัดพระธาตุจอมแจ้ง ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันออกของคอยธิ ระหว่างบ้านร่องเคาะ หมู่ที่ 9 และบ้านสบถีน หมู่ที่ 7 ต.ร่องเคาะ อ.วังเหนือ จ.ลำปาง เดิมปรากฏซากเจดีย์และซาก โบสถ์ ผู้เฒ่าผู้แก่ได้เล่าสืบต่อกันมาว่า วัดพระธาตุจอมแจ้งเป็นวัดเก่าแก่มาช้านาน คาดว่าสร้างระหว่าง พ.ศ. 2290 ถึง 2320การบูรณะวัดพระธาตุจอมแจ้งเริ่มเมื่อ พ.ศ.2500 คณะสงฆ์ โดยพระครูนิเวศน์ธรรมารักษ์ เจ้าคณะอำเภอวังเหนือ และพระครูโสภณบุญวัฒน์ (หลวงพ่อหมื่น)เจ้าคณะ ต.ร่องเคาะ แระพุทธศาสนิกชนมาเผื้องางพบซากพระเจดีย์และจารึกติดฐานว่ามีการบูรณะครั้งแรก พ.ศ.2417 มีการนำยอดฉัตรขึ้นยอดเจดีย์ครั้งแรก ต่อมา พ.ศ.2476 พระครูบาเจ้านนตา วัดทุ่งม่านใต้ จ.ลำปางบูรณะพระธาตุนี้อีกและฉลองหมดเงินครั้งนี้ 38 บาทประมาณ พ.ศ.2524-2530 คณะสงฆ์อ.วังเหนือ รายงานขอขึ้นทะเบียนวัด (ร้าง)ชื่อว่าวัดพระธาตุจอมแจ้ง ชาวบ้านร่องเคาะ ทุ่งฝุ่ง สบถีน ร่วมกันบูรณะครั้งที่3 พ.ศ. 2535 ได้รับขึ้นทะเบียนวัดร้าง พ.ศ. 2537ต่อมากรมศาสนามอบให้ อ.วังเหนือ ออกโฉนดเดือน มกราคม พ.ศ.2541ในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระชนมายุ 72 พรรษา พ.ศ.2542 คณะสงฆ์ได้เสนอขอกวัดพระธาตุจอมแจ้ง (ร้าง) ขึ้นเป็นวัดมีพระสงฆ์ โดยการสนับสนุนของพุทธศาสนิกชนบ้านร่องเคาะ บ้านทุ่งฝุ่ง และบ้านสบถีน

3. พระธาตุจำตอง บ้านจำตอง หมู่ที่ 15 ตำบลร่องเคาะ

พระธาตุจำตอง เป็นชื่อเรียกตามสถานที่ตั้งสมัยที่ค้นพบ เป็นพระธาตุเก่าแก่มาแต่สมัยโบราณกาล ไม่ทราบปรากฏสมัยที่สร้างครั้งแรก ซึ่งภายหลังได้มีชาวบ้านที่อาศัยอยู่ละแวกนี้ได้เข้าไปหาของป่าตามวิถีชีวิตของ ผู้คนในท้องถิ่นนั้นเกิดการหลงป่าจึงได้เดินทางมาถึงบริเวณที่ตั้งพระธาตุองค์นี้ ซึ่งจะปรากฏให้ผู้คนได้เห็นเฉพาะผู้ที่หลงป่าเข้ามาเท่านั้นจึงเป็นเรื่องเล่าขานมานานด้วยแรงอธิษฐานของผู้คนเลื่อมใสศรัทธาขอให้องค์พระธาตุจง ปรากฏเพื่อสักการบูชา ต่อมาอีกไม่นานก็มีผู้คนเข้ามาพบเห็นกันเป็นประจำจึงได้นำเรื่องราว ที่ปรากฏทั้งหมดเข้าที่ประชุมเพื่อปรึกษาหารือทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ และมีมติในที่ ประชุมให้บูรณะพระธาตุ จำตององค์นี้ ขึ้นในศาสนสมบัติประจำตำบลครั้งแรก เมื่อปีพ.ศ. 2513 โดยทำการสร้างครอบองค์เดิมเอาไว้จนเป็น ผลสำเร็จและต่อมาปี พ.ศ.2545องค์พระธาตุจำตองจึงได้ชำรุดเอนเอียงไปทางทิศตะวันตก ห่างจากศูนย์กลางไป ประมาณ 20 องศา สร้างความกังวลให้ศาสนิกชน เป็นอย่างมากจึงได้ประชุมกันเป็นกรณีพิเศษเพื่อทำการ บูรณะปฏิสังขรณ์ขึ้นมาใหม่อีกครั้งขึ้นใหม่อีกครั้ง เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2546 โดยมีพระอธิการคำอ้าย กิตติโสภณ เจ้าอาวาสวัดดอนแก้ว พระอาจารย์คำมูล ฐาน โภ เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ พระครูถาวร วรวิทย์ เจ้าอาวาสวัดบ้านก่อ พระครูสถิตย์ บุญญาวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดทุ่งห้า เป็นที่ปรึกษา และทางฝ่ายคฤหัสถ์ ได้มี นายฝ่าย ปิ่นใจกุล มัคคทา ยก1 นายเหลี่ยม มุ่งเมิน มัคคทายก2 กำนันมูล อวดหัว กำนันตำบลร่องเคาะ หมู่15 ผู้ใหญ่คล้าย จำธรรม หมู่ 8 ผู้ใหญ่คำ แก้วประภา หมู่ที่ 11 เป็นประธานฝ่ายคฤหัสถ์ และมีคณะกรรมการวัด สารวัตรกำนันและผู้ช่วยทั้ง 3 หมู่บ้าน ดังมีรายนาม ดังนี้ นายธีระพล สมงาม นายชน การเพียร นายปิ่น จำธรรม นางผัด อวดศรี นายปิ่น กระ ทาง นายเหลี่ยม อวดหัว อบต.แก้ว ทามัน อบต.เสาร์แก้ว การเพียร อบต.ก่องคำ เริงเร็ว อบต.กิด อ้วนถ้ำ อบต.บุญมา อวดศรี รวมทั้งพุทธศาสนิกชนที่ได้ทราบข่าวร่วมกันบริจาคทุนทรัพย์ บูรณปฏิสังขรณ์จนสำเร็จเพื่อ เป็นปูชนียสถานปฏิบัติบูชา สมควรแก่การสักการะสืบสานต่อไปชั่ววันรันดร์

4. วัดสบเสด หมู่ที่ 13 ตำบลร่องเคาะ

วัดสบเสด ตั้งอยู่เลขที่ 123 บ้านทุ่งคูน หมู่ที่ 13 ต.ร่องเคาะ อ.วังเหนือ จ.ลำปาง สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย วัดสบเสดมีพื้นที่บริเวณวัดอยู่ติดกับแม่น้ำวังและลำน้ำแม่เสด ไหลลงมารวมกับแม่น้ำวัง จึงเป็นที่มาของชื่อ "วัดสบเสด" วัดสบเสด มีเนื้อที่ 5 ไร่ 80 ตารางวา และมีศรัทธาถวายเพิ่มอีก 1 แปลง มีเนื้อที่ 5 ไร่

ประวัติพระธาตุสบเสดองค์พระธาตุเดิมสร้างมาแต่สมัยใดไม่มีใครทราบได้ คนเฒ่าคนแก่ในหมู่บ้านที่พอจะเกิดทันได้กล่าวว่าในสมัยก่อนเป็นวัดร้างมีก้อนอิฐความกว้าง 4 นิ้ว ยาว 12 นิ้ว หนา 2 นิ้ว ตั้งกองอยู่เป็น (กู่) หรือรูปเจดีย์ใหญ่ 1 องค์ และรายล้อมอีก 4 องค์รวมเป็น 5 องค์ หรือ ห้ายอด พระธาตุปัจจุบันที่สร้างครอบแทนพระธาตุเดิมที่ล้มลงมาเริ่มก่อสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2473 ตรงกับปีเมืองคือปีสง่า มีครูบาเจ้าันตาวัดทุ่งมานได้เป็นประธานในการก่อสร้าง พร้อมด้วยคณะศรัทธาบ้านทุ่งคูนและคณะศรัทธาชาวอำเภอวังเหนือ ขนาดของพระธาตุสบเสด ฐานล่างกว้าง 10x10 เมตร สูง 25 เมตร พ.ศ.2512 ฉัตรยอดของพระธาตุหักลงมาและได้บูรณะซ่อมแซมใหม่ พ.ศ.2536 ซ่อมแซมทาสีใหม่ พ.ศ.2541 ซ่อมแซมทาสีใหม่พ.ศ.2543 ซ่อมแซมทาสีใหม่จากฐานขึ้นไปถึงยอด (ทาสีทอง) วันอาทิตย์ที่ 9 กันยายน 2544 เวลา 06.00 น. ฐานล่างด้านทิศตะวันตกแตกหลุดลงมาประมาณ 1 เมตรยอดพระธาตุเอนไปทางทิศตะวันตก 80 องศา วันพฤหัสบดีที่ 13 กันยายน 2544 เวลา 10.00 น. ฐานล่างด้านทิศตะวันตกหลุดมาอีกจำนวนมาก วันศุกร์ที่ 14 กันยายน 2544 เวลา 06.00 น. ฐานล่างด้านทิศตะวันตกแตกพังลงมาทั้งหมดยอดพระธาตุเอนไปทางทิศตะวันตกประมาณ 70 องศา เวลา 08.30-08.40 น. องค์พระธาตุค่อยๆเอนลงมาเรื่อยๆและล้มลงหลักฐานที่ค้นพบใหม่ในองค์พระธาตุสบเสด สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้จัดสรรงบประมาณ จำนวน 500,000 บาท (ห้าแสนบาทถ้วน) ให้กับวัดสบเสดเพื่อใช้ในการบูรณะซ่อมแซม คณะกรรมการวัดได้ทำการปรับสถานที่บริเวณพระธาตุที่ล้มลงเพื่อจะให้ช่างผู้รับเหมาทำการก่อสร้างต่อไปเมื่อวันที่ 9 เมษายน 2546 ได้ขุดพบพระพุทธรูปโบราณสมัยทวารวดี เป็นศิลปะยุคพระแม่จามเทวี 1 องค์ พระพุทธรูปองค์เล็กพร้อมด้วยวัตถุโบราณอีกหลายรายการและในช่วงที่ผู้รับเหมาขุดหลุดต่อหม้อบนแผ่นอิฐที่อยู่ใต้พื้นดินก้อนใหญ่มากเท่ากับก้อนอิฐบล็อก ในปัจจุบันจึงได้ให้นักวิชาการและเจ้าหน้าที่โบราณสถานตรวจสอบหลักฐานต่างๆจึงทำให้ทราบว่าพระธาตุสบเสดองค์เดิมมีอายุพันกว่าปีจากประวัติของพระแม่จามเทวีในยุคนั้น ก็อยู่ในช่วงปี พ.ศ.1200-1300 ปี เช่นกันวัดสบเสด ได้เริ่มก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ.2472 ชาวบ้านมักเรียกว่า "วัดทุ่งคูน" เพราะตั้งอยู่ในเขตบ้านทุ่งคูนการบริหารและการปกครอง มีเจ้าอาวาสและรักษาการเจ้าอาวาส จนถึงปัจจุบัน 18 รูป มี พระคำเหมย พรหมเสโร เป็นเจ้าอาวาสรูปแรกและพระครูพิพัฒนกิจสุนทร เป็นเจ้าอาวาสตั้งแต่พ.ศ.2539 ถึงปัจจุบันวัดสบเสดได้รับการยกให้เป็นวัดพัฒนาดีเด่น ระดับอำเภอวังเหนือ เมื่อปี พ.ศ.2543 และ 2547กิจกรรมพิเศษชาวบ้านในหมู่บ้านหลังจากทานอาหารเย็นแล้วจะมาวัดเพื่อสวดมนต์เจริญภาวนาทุกวันตลอดทั้งปีเริ่มเวลา 19.30 น.ความภูมิใจของวัดสบเสด1 เมื่อปี 2550 ซึ่งเป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพรรชนมาอายุ 80 พรรษา ได้พระราชทานตราสัญลักษณ์พระราชพิธี 80 พรรษาให้กับวัดสบเสดเพื่อคิดไว้ที่หน้าบันอีกด้วย (ได้รับพระราชทานเพียง 2 วัดคือวัดที่หัวหินและวัดสบเสด)ความภูมิใจของวัดสบเสด2 ได้รับรางวัลวัดพัฒนาดีเด่น อำเภอวังเหนือ ปี พ.ศ.2543 และ 2547

พระพุทธรูปโบราณสมัยทวารวดี

ภาพตอนที่พระธาตุเดิมล้มลง

อนุสาวรีย์พระนางจามเทวี/รูปปั้นพระพรหม

พระชาตวงศ์เดิม/พระครูพิพัฒนกิจสุนทร เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน

รูปปั้นพระแม่ธรณีบิดมวยผม/ตัวมอม/สิงห์

5. พระธาตุแม่ลิ้น หมู่ที่ 5 ตำบลร่องเคาะ

พระธาตุแม่ลิ้นเป็นโบราณสถานที่เก่าแก่องค์หนึ่งของอำเภอวังเหนือ ตามตำนานเล่าว่าสมัยหนึ่งเมื่อครั้งพุทธกาล สมเด็จพระผู้มีภาคเจ้าได้เสด็จมารล่านาประเทศทางนภากาศ ได้เสด็จมาถึงภูเขาตูกหนึ่งในเวลาใกล้รุ่งสาย (ปัจจุบันคือพระธาตุจอมจอมแจ้ง) และได้เสด็จมาโปรดเวไนยสัตว์ทางทิศตะวันตกของม่อนและในเวลาบ่ายแก่ๆวันนั้นได้พักผ่อนริยาบถในป่าไม้เบญจพรรณนานาชนิดได้เกิดพายุฝนมาอย่างหนักในช่วงปลายฤดูร้อน หรือราวเดือน 8 เหนือ (6 ใต้) พุทธองค์ได้ทรงสร้างน้ำฝนเพื่อชำระพระวรกายและได้นำผ้าอาบตากไว้ ณ ที่นั้นและได้ประทับแรม ณ วัดแม่ลิ้น เจ้าครูต่อมาได้เสด็จต่อไปยังหมู่บ้านแห่งหนึ่งทางทิศใต้ระหว่างนั้นทรงระลึกได้ว่าลิ้นผ้าอาบน้ำฝนไว้จึงได้ย้อนกลับมาแต่ได้เกิดหลงทาง ชาวบ้านจึงได้นำทางมาถึงบริเวณองค์พระเจดีย์ ปัจจุบันชาวบ้านได้ขอให้พุทธองค์ประทานสิ่งหนึ่งสิ่งใดไว้เป็นที่สักการะ บูชา พุทธองค์ได้พระราชทานผ้าอาบให้ ชาวบ้านได้นำผ้าอาบน้ำนั้นบรรจุไว้โกฏิ 3 ชั้น คือ โกฏิเงิน โกฏิคำ โกฏิแก้ว และได้รวบรวมของมีค่า แล้วบรรจุในองค์พระเจดีย์และได้ทำพิธีอัญเชิญคนธรรพ์นามว่า ท้าวเทโว เป็นผู้รักษาปกป้องไม่ให้มาทำลาย พระพุทธองค์ได้มีพระพุทธานุญาตว่า "ต่อไปในอนาคตกาลเมื่อตถาคตปรินิพพานไปแล้ว

เจดีย์องค์นี้มีลักษณะทรงระฆังคว่ำ ไม่ปรากฏหลักฐานนามผู้สร้าง มีฐานกว้าง 8 เมตร สูง 12 เมตร มีประเพณีสร้างน้ำในเดือน 8 หรือเพ็ญวิสาขบูชา ของทุกปี ปี 2497 พระอธิการอินตา อภินจโน (พระครูวิมลธรรมมาธิรม) ได้ย้ายวัดมาตั้งที่บริเวณพระเจดีย์หรือวัดแม่ลิ้นปัจจุบันและได้ปฏิสังขรณ์เจดีย์องค์นี้เมื่อปี 2509 มีความกว้าง 8 เมตร สูง 25 เมตร และอีกครั้ง เมื่อปี พ.ศ. 2541 ได้มีการมาบูรณะเบื้องพระเจดีย์ให้เป็นสีขาวทั้งองค์

สถานที่แห่งนี้จะเป็นที่ประดิษฐานพระบรมธาตุของพระศาสดาและเป็นศูนย์กลางของการเผยแพร่พระธรรมคำสอนของตถาคตจวบจนสิ้นกาลพระศาสดา" ส่วนแม่ลีนกับแม่สงคงเป็นหมู่บ้านพี่น้องกันมานานแล้ว ซึ่งชื่อแม่ลีนคงเพี้ยนมาจากแม่ลีม (ลีมผ้าอาบ) ส่วนแม่สงคงเพี้ยนมาจากแม่หลง (หลงทาง) ดังนั้นในหมู่บ้านทั้งสองแห่งนี้จึงมีนามสกุล หลงลีม หรือ ลีมหลงอยู่ในหมู่บ้านทั้งสองแห่งนี้

6. วัดแม่ลีน หมู่ที่ 5 ตำบลร่องเคาะ

เดิมวัดแม่ลีน ตั้งอยู่ที่ทิศตะวันออกของหมู่บ้าน ชื่อวัดสันกำแพงงามโบราณ วัดอยู่ที่หลงเหลือคือซากปรักหักพังของอุโบสถ วิหาร กุฏิและกำแพงวัด วัดนี้ได้ถูกไฟไหม้ ในช่วงสงคราม ชาวบ้านได้กระจัดกระจายหนีภัยสงครามไปอยู่ตามสถานที่ต่างๆ หลังสงครามได้มีประชาชนมาอาศัยในละแวกนี้อีกครั้งหนึ่งและได้รวมกลุ่มเป็นหมู่บ้านแต่ยังขาดสถานที่บำเพ็ญบุญในช่วงฤดูเข้าพรรษา จึงได้มีการย้ายวัดมาตั้งบริเวณกลางหมู่บ้าน (ปัจจุบันที่ตั้งของอาคารอเนกประสงค์) เมื่อพ.ศ.2431 โดยมีพระปิง สุมโน เป็นพระประจำพรรษา รูปแรก วัดนี้ไม่มีโบราณสถานปรากฏให้เห็นเพราะเป็นช่วงหลังสงคราม แต่ก็ได้มีประเพณีสงกรานต์น้ำพระธาตุ (พระเจดีย์) ที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้าน

โดย ในสมัยล้านนาไทยได้เจริญขึ้นมาเป็นปึกแผ่นพระเจ้าเมืองแก้วผู้ครองนครเชียงใหม่ได้มีการบูรณะทั่วเขตล้านนา จวบจนทุกวันนี้สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 9 พระครูวิมลธรรมภิรม (อินตา อภินจโน) ได้บูรณะอีกครั้งเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2509 และอีกครั้งวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2541

เสนาสนะในวัดมีอุโบสถ 1 หลัง ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อ 13 กรกฎาคม 2536 กุฏิและศาลารอบวัด หอไตร เนื้อที่ทั้งหมดของบริเวณวัดมีประมาณ 40 ไร่ และเป็นป่าสักทองทั้งหมด

อาณาเขตวัด ทิศเหนือ ติดที่ดินเอกชน

ทิศตะวันออก ติดที่ดินเอกชน

ทิศใต้ ติดที่ดินเอกชน

ทิศตะวันตก ติดป่าสงวนแห่งชาติ

7. วิหารบูรพาจารย์ พระครูวิมลธรรมภิรม หมู่ที่ 5 ตำบลร่องเคาะ

จัดสร้างขึ้น เพื่อระลึกถึงพระครูวิมลธรรมภิรม พระที่ได้มาบูรณะวัดแม่ลิ้นแห่งนี้